

Passie Erfgoed

Het is nog maar acht jaar geleden dat Dina IJzerman, de laatste bewoonster van IJsselhoeve Erve IJzerman, overleed. Ze liet een cultuurhistorische parel na in volstrekt authentieke staat. Anno 2018 is de boerderij in Wapenveld aan het Apeldoorns kanaal geheel gerenoveerd met oog voor oorspronkelijke details. De voormalige paardenstallen zijn een museum in wording, een onderkomen voor het Nationale Zuivelmuseum. Jan Nitrauw is secretaris van de stichting Erve IJzerman, maar zet zich eigenlijk in voor alle erfgoed in Wapenveld.

De tijd heeft stil gestaan op Erve IJzerman. Waar vroeger de varkens tegen de houten schotten schurkten, nodigen nu gezellige zitjes uit om de sfeer van de boerderij op te snuiven. Elke zaterdag is het publiek welkom om een kijkje te komen nemen in een wereld die verdwenen is. Jan Nitrauw leidt er met nog een aantal even bevlogen vrijwilligers bezoekers rond.

Na het overlijden van Dina IJzerman in 2010 was Jan Nitrauw een van de initiatiefnemers om de boerderij in stand te houden én om er een nieuwe functie aan te geven. Alles kwam in een stroomversnelling, nadat de erfgenamen IJzerman in 2012 bereid bleken de boerderij te verkopen aan de stichting Boerderij en Landschap. De stichting is opgegaan in BOEI, een landelijke organisatie met als doel cultureel erfgoed te behouden door herbestemming.

Geschenk voor het dorp

De aankoop van Erve IJzerman en het voornemen er een recreatieve attractie van te maken, is een geschenk voor een dorp dat de nodige klappen had geïncasseerd, legt Nitrauw uit. 'Wapenveld staat vanaf 2008 onder druk. De papierindustrie die van oudsher voor veel werkgelegenheid zorgde, viel weg met de sluiting van de papierfabriek. Het AZC, eveneens goed voor de nodige banen, werd opgeheven en tien agrarische bedrijven moesten verhuizen vanwege de aanleg van de hoogwatergeul Veessen-Wapenveld, een overloopgebied van de IJssel, op hun grond. Het dorp was in mineur. Het roer moest om.' Nitrauw stort zich er vol overgave op en met succes, samen met andere gangmakers in het dorp. Recreatie blijkt de sleutel tot nieuw economisch elan. 'Het was gewoon een kwestie van de cultuurhistorische pareltjes in Wapenveld zichtbaar maken', aldus Nitrauw. De grote landgoederen, molenboerderij Vrieze's Erfgoed (3 hectare grond rondom Molen de Vlijt), het gemaal Pouwel Bakhuis, het fraterhuis St. Hieronymus én Erve IJzerman, daar moest de aandacht van Wapenveld naar uitgaan. In 2008 werd voor deze cultuurhistorische ankerpunten van het dorp en het opzetten van vele andere initiatieven de Stichting Recreatie Wapenveld (SRW) in het leven geroepen, met Jan Nitrauw als secretaris. De stichting is van meet af aan gecharmeerd van het idee om Erve IJzerman nieuw leven in te blazen. Niet voor niets draagt de boerderij al vanaf 2002 de status van Rijksmonument.

Verbond voor het leven

Nitrauw, van huis uit journalist, heeft de laatste bewoners van Erve IJzerman nog gekend. Hij heeft zich verdiept in hun leven en dat van eerdere bewoners. 'De boerderij is gebouwd in 1898 door de familie Hogenboom, bestaande uit Hendrik, Jacobus en Maria

Henriette. Ze hadden onderling de afspraak om voor het leven bij elkaar te blijven, de bezittingen zouden naar de langstlevende gaan. Dat was Jacobus. In de crisisjaren – zijn broer en zuster waren al overleden – redde hij het niet meer in zijn eentje', vermoedt Nitrauw, 'en moest hij zijn bezit verkopen. Hij verkocht het aan de familie IJzerman bestaande uit een broer, Hendrik Jan, en de zussen Eefje en Dina. Ook zij hadden een verbond voor het leven gesloten met als doel het familiebezit intact te houden. De getrouwde broer werd ontferd. Zo ging dat indertijd nogal eens', aldus Nitrauw.

Sober

De IJzermannen boerden op traditionele wijze. Ze hielden paarden, varkens en koeien en teelden granen. Ze hadden een rosmolen, een bakoven en sliepen in bedsteden. In de hal stond de pomp. Sober, zuinig, zo leefden ze. Het interieur van de boerderij ademt die levenswijze nog steeds uit, alsof de bewoners een middagdutje doen en straks de draad van hun leven weer oppakken. Maar in de paardenstal wordt alles in gereedheid gebracht voor de realisering van het Nationaal Zuivelmuseum. Er valt zoveel te vertellen over melk en aanverwante zaken dat het nog een uitdaging wordt om de attributen een museaal plekje te geven. Nitrauw legt uit, vertelt, laat zien. Hij brengt de geschiedenis tot leven.

'Ze hadden elkaar beloofd het familiebezit intact te laten'

Streekromankamer

In het woongedeelte van de boerderij toont Nitrauw de Spartaanse keuken met bakoven, de tafel met het zondagse servies, de met riet gematte stoelen... Om te eindigen in de kamer, die is ingericht als hommage aan streekromanschrijfster Annie Oosterbroek-Dutschun. Nitrauw licht haar relatie met Erve IJzendoorn toe. 'Maria Hogenboom werd verliefd op een zeventien jaar jongere, inwonende boerenknecht van Erve IJzendoorn. Ze trouwde met deze Johannes van de Beek en het echtpaar ging in Wapenveld wonen. Kinderen kwamen er niet, wel namen ze een pleegkind in huis, Annie. Dankzij haar is er veel bekend over Erve IJzerman en alle familieontwikkelingen. Annie Oosterbroek werd een nationaal beroemde streekromanschrijfster met 62 titels op haar naam en zeven miljoen verkochte boeken. De bekendste is de autobiografische Annemarie-trilogie die zich afspeelt op de boerderij. De Annie Oosterbroekkamer, de tweede voorkamer, is daarom ingericht als een mini-museum. De kamer dient ook als presentatieruimte voor de documentaire *Gevangen achter luiken* over het teruggetrokken leven van de familie IJzerman.

*Erve IJzerman is elke zaterdag te bezoeken,
info: www.erveijzerman.nl.*